

Epidemisjukhuset i Klerkeboda

Margaretha Björn (Isacsson)

Vad jag nu ska berätta hände i april 1932. Jag och mina systrar Elsa och Astrid insjuknade i scharlakansfeber. Mina föräldrar vädjade till de ansvariga i kommunen om att vi isolerade skulle få vårdas i vårt hem i Norrbäck, men vi fick nej. Vilka de ansvariga var som fattade beslutet att vi skulle till ett ödehus i Klerkeboda har jag aldrig fått klart för mig.

När vi i Georg Erikssons bil kom till Klerkeboda, stod en lastbil och lastade av sängar och sängkläder. För att få lite värme i huset eldades det i en öppen spis. Allt eftersom en säng blev klar fick vi en efter en krypa ner i den färdiga och kalla sängen. Det kunde ju inte gå annat än fel.

Min syster Astrid fick svår hosta. När hon vid dr Lindeborgs besök hos oss på torsdagen bad om hostmedicin svarade han bara, "barnaprat". Han undersökte henne inte ens. På söndagen blev hon mycket sämre. Då ringde sjuksyster Alma och nästan tvingade honom till Klerkeboda. Vid undersökning konstaterade han att hon fått vatten i lungsäcken. Han satte henne på en stol, tog fram en spruta och sög ut vatten och blod, allt utan bedövning. Detta bevittnade jag från min sjuksäng. En timme senare var hon död. En vecka senare, den 1 maj, begravdes hon.

Morgonen den 2 maj var det min tur. Jag hade hög feber och ont i ett öra. Det brast och det kom ut massor av blod och var ur örat. Syster Alma ringde till dr Lindeborg och han ordinerade att lägga på en isblåsa. Is fanns vid mejeriet i Orrefors och den skulle komma med mjölkskjutsen på eftermiddagen. Som tur var kom inte mjölkskjutsen i tid så någon isblåsa blev det inte. Jag blev allt sämre så det blev telefonsamtal till Dr Lindeborg. Än en gång fick han nästan tvingas att komma till oss. När han så kom och förstod allvaret ringde han lasarettet i Växjö och bad dem göra i ordning för omedelbar operation så fort vi kom in. Georg Eriksson körde så fort den tidens bilar gick för det gällde liv eller död.

Epidemisjukhuset i Klerkeboda. Fr.h. Linnea Petersson, Erna Fransson, Elsa Isaksson, May Adolfsson, Stig Adolfsson, biträdet Lisa Johansson, i fönstret Margaretha Isaksson. Längst till vänster skymtar Marta Eiderstedt som inte var sjuk men bodde på gården.

Efter operationen fick jag inte stanna på lasarettet, utan jag blev inlagd på Växjö stads epidemisjukhus. Min mor fick stanna hos mig där. Jag var den enda patienten på sjukhuset just då. Stadsläkaren dr Wickhoff skulle varje dag byta kompress i mitt operationssår bakom örat. Det var en svår pers men jag ska ändå berätta en liten solskenshistoria. Eftersom jag var en liten snäll flicka som varken skrek eller sparkade under denna pers, så tyckte dr Wickhoff att jag skulle ha någon belöning, som han skulle ta med nästa dag. Jag önskade då en liten ask med några små karameller och en liten ring som låg i asken. Vi döpte den till tålamodsasken. Han hade med sig en sådan varje dag. Kvaliteten på ringen var väl inte den allra bästa så jag var grön på alla fingrarna. Asken kostade 5 öre.

Men det var inte nog med eländet. Jag fick vattenkopporna också. Eftersom jag hade en varinfektion i kroppen blev det inte vatten i kopporna utan var. På den tiden fanns inte antibiotika och det var bara att vänta på krisen. Febern pendlade mellan 40 och 41 grader. Far fick beskedet att klarar hon natten så får hon leva. Dr Wickhoff och två systrar vakade över mig och gav mig hjärtstimulans (sprutor) och så rörde de råa äggulor som de försökte få i mig. På morgonen hade febern gått ner - krisen var över.

Efter några veckor i Växjö fick jag åter komma till Klerkeboda. Då hade de övriga som var där tillfrisknat och åkt hem. Man skulle vara isolerad i 6 veckor. Kvar blev jag och syster Alma för hon måste sköta mitt sår tills det var läkt.

Tänk om kommunen från början hyrt in oss i Växjö i stället för i ett ödehus i Klerkeboda, så kanske Astrid fått leva och jag klarat mig från men för livet genom att vara döv på ett öra.

De övriga patienterna i Klerkeboda var May och Stig Adolfsson, Linnea Pettersson och Erna Fransson. Eftersom de kom några dagar eller oss syskon så hade huset och sängkläderna blivit varma så de fick som väl var inga följsjukdomar.

Personalen bestod av Syster Alma och Lisa Johansson från Fröneskrub som var köksbiträde.

Linnea Pettersson (Siverfeldt)

Elvi Karlsson besöker Linnea, tillfälligt hemma från Stockholm där hon annars bor. Hon kan ge ytterligare en beskrivning av hur sjukvården fungerat-IP på 30-talet. Så här berättar Linnea:

Det var på våren 1932. Jag drabbades som många andra av den fruktade scharlakansfebern. Även jag hamnade på den i all hast iordningställda sjukstugan i Klerkeboda. Jag har inget tydligt minne av när jag kom fram mer än att jag hade hög feber och var mycket dålig. Det jag minns är sådant som barn lägger märke till; som till exempel att vi endast fick osaltad mat av någon anledning. Kanske var det ett led i någon behandling. Till frukost fick vi oftast mannagrynsvälling med russin.

I slutet av perioden när vi alltså var någorlunda friska fick vi äntligen något salt - en prinskorv. Aldrig har en prinskorv smakat så otroligt gott som då. Detta skedde under tiden jag gick och läste. De övriga skulle konfirmeras medan jag fortfarande var isolerad. Pastor Ivar Kron ville skjuta upp konfirmationen någon vecka för att vänta på mig men det ville inte de andra barnen. Detta ledde till att jag blev ensam konfirmand sittande i förhör framför hela församlingen. Det gick som tur var bra - jag kunde besvara alla frågor och nu var det tillåtet även för mig att följa med kamraterna fram till altaret och den heliga nattvarden.

May Berglund (Adolfsson)

May tillhörde också skaran smittade och är nu bosatt i Göteborg. Hon är för övrigt dotter till. Anna Adolfsson som berättar en del minnen på annan plats här i boken.

År 1932 var jag 8 år gammal. En epidemi med scharlakansfeber drog över trakten och många blev förstas sjuka - däribland jag. Sjukhuset i Lenhovda var redan fullbelagt så man sökte andra tillfälliga platser att hysa in oss på. Jag var så dålig att jag totalt glömt bort själva ambulanstransporten. Även min lillebror Stig som var två år gammal blev sjuk och fick följa med. Det var väl mest fråga om att isolera oss så att inte smittan skulle spridas, för någon behandling fick vi inte direkt, även om doktor Nilsson från Lenhovda kom och tittade till oss ibland. Penicillin fanns inte att tillgå på den tiden.

I åtta veckor fick vi stanna i Klerkeboda. Jag hade precis börjat skolan och hade gått en halv termin när jag blev sjuk. Vår "fröken" Betty Nilsson som var "snäll och go" skickade med mig en sagobok och lite godis för att det inte skulle bli för drygt. Boken kunde jag ligga och läsa för min lillebror som jag fick sätta på pottan, mata och sköta om.

Mor och far kom förstas regelbundet på besök men fick stå utanför. Värst var det för lillebror som inte riktigt förstod varför han inte fick komma ut till mamma.

Till pingst kom då äntligen mamma och pappa för att hämta hem oss. Kläderna vi haft och även boken måste vi lämna kvar för allt måste smittrenas innan vi fick hem våra saker.

Kanske var mor rädd att jag skulle dra på mig flera sjukdomar nu när jag var försvagad så jag fick inte gå och leka med någon på en tid. Jag tröttnade snart på att sitta på trappan och ha det tråkigt och smet i ett obevakat ögonblick iväg till Persons flicka på caféet.

På hösten var det dags att börja skolan igen och jag blev som tur var uppflyttad till andra klass trots att jag missat så mycket av första klass.

Epidemi även i Älghult

Margit Måård

På våren 1927 flyttade familjen Fransson-Eriksson till Karlsmålen 4 km från Långaskruv by i Älghult socken. Huset vi flyttade till hade 3 rum och kök - en klar förbättring om man jämför med det föregående på ett rum

och kök. Vi fick inte så många dagar att bekanta oss med det nya hemmet. Scharlakansfeber härjade lite över allt och vattkoppor fick vi "på köpet".

Det var inte så lätt att få tag på läkare, men en dag kom doktor Bergstrand från Grönskåra, stor och mäktig med vit rock, och började undersöka oss alla. Jag själv var nog den som var värst drabbad av vattkoppor. Hela kroppen var full med koppor, även ansikte och hårbotten. Klådan var svår och det var svårt att låta bli att riva, med påföljd att det gick hål på blåsorna. När det läkte blev det först en skorpa, som när den föll bort bildade ett ärr.

Det bestämdes att vi skulle åka till epidemisjukhuset Svartshult som låg några km från Älgshult kyrka. Från Karlsmålen fick vi åka hästskjuts med Axel Fransson från Långaskröv, i en vrånghäck bäddad med halm fram till allmän väg. Därifrån bar det vidare med Hults taxi från Fröseke. För oss var det förstås en upplevelse, eftersom det var ovanligt med bilar då. Vi blev mottagna av en syster Anna som stuvade in oss i ett rum allihop. När de sex sängarna ätt sin plats var det inte stor yta kvar. Det var en riktig isoleringscell, eftersom vi inte fick lämna rummet ens för naturbehov. Under sängarna fanns pottor, och på en stol fanns ett handfat.

Elvi och Hilvi hade öroninflammation. Behandlingen de fick var endast vätesuperoxid, som de fick tvätta ur öronen med. Följden blev att de länge hade problem med varbildning, och att de blev döva på var sitt öra. Doktorn sade till syster Anna att det var risk för benröta, och nog borde dom skickat både Elvi och Hilvi till Växjö, men det var väl för dyrt.

Vi fick stanna i sex veckor. Vi var så pigga att vi ville hitta på ett och annat att förströ oss med. När syster Anna såg att vi spelade kort tog hon dem ifrån oss. Vi löste problemet genom att klippa ur lappar ut tidningar och gjorde oss en kortlek. När Anna kom så åkte korten in under filtarna. Hilvi och Astrid roade sig med att klippa gubbar.

I rummet intill var det fyra barn från en familj Davidsson från Fröseke. Det varv ett hål i väggen vid ett rör där vi kunde prata med dem, i smyg förstås.

Margit Måård utanför f.d. epidemisjukhuset i Svartshult nära Älgshult. Här låg Margit med en del av syskonen 1927. Margit var då 8 år gammal. Bilden tagen 1995.

Far hälsade på två gånger, men det var lång väg att cykla. Han fick inte gå in till oss utan fick stå utanför och prata med oss genom fönstret. Mor hade skickat med kakor och karameller så det blev lite fest och avbrott i tristessen.

Strax intill låg ålderdomshemmet. En del tanter kom och pratade med oss. "Gomán ban" hälsade en av tanterna varje morgon. Det tyckte vi var jätteroligt.

Maten var annars bra. Särskilt minns jag de härliga ostmackorna. Sådant var vi inte bortskämda med. Syster var noga med att vi verkligen åt upp maten vi fick, men det var inte alltid så lätt. Öldrickat kunde t.ex. Sanfred och jag absolut inte få ner. Gunhild blev vår räddning, för hon åtog sig att göra av med drickat om bara hon fick några köttbullar för besväret.

Bertil Abrahamsson från Långaskröv som var där samtidigt som vi, berättar att en man i 30-årsåldern som också hade scharlakansfeber köpte en hel låda med karameller som han delade ut till barnen. Jag minns väl att vi fick varsin strut.

Bertil låg ensam på ett rum. Som uppmuntran fick han ett armbandsur av doktor Bergstrand.

Nu var äntligen de sex veckorna slut och vi fick åter igen åka bil fram till hyttbacken i Långaskröv. Därifrån kunde vi nu promenera för egen maskin de fyra kilometrarna till Karlsmålen.